

Çanakkale’ de Amatör Futbolcuların Boş Zaman Aktivitesine Katılımlarının İncelenmesi*

Buğra DOĞHAN¹, Abdulmenaf KORKUTATA², Okan ÜNVER³

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılımlarının demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmaya 2023-2024 futbol sezonunda; Çanakkale ilinde 3352 oyuncu arasından Basit tesadüfî örnekleme yöntemiyle 401 amatör futbolcu katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Boş Zaman Aktivitesi Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde; tanımlayıcı istatistik ve gruplar arası farklılıkların ortaya konması adına Kruskal- Wallis testi uygulanmıştır.

Bulgular: Elde edilen sonuçlara göre, amatör futbolcuların yaşlarına ve gelir durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yaş değişkenine göre 33 yaş ve üzeri amatör futbolcuların etkileyici ortama sahip aktivite, üretici aktivite ve estetik aktivite alt boyutlarında boş zaman aktivitesine katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde gelir durumu değişkenine göre 33 yaş ve üzeri amatör futbolcuların da sosyalleştirici aktivite, etkileyici ortama sahip aktivite, üretici aktivite ve estetik aktivite alt boyutlarında boş zaman aktivitesine katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Sonuç: Amatör futbolcuların yaş ve gelir düzeyi arttıkça aktivitelere yönelik katılım tercihleri artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Amatör Futbolcular, Boş Zaman Aktivitesi

ABSTRACT

Investigation of Participation of Amateur Football Players in Leisure Activities in Çanakkale

Purpose: The aim of this study is to investigate the participation of amateur football players in leisure activities based on demographic variables.

Method: The research was conducted during the 2023-2024 football season, with 3352 players from the province of Çanakkale, and a sample of amateur football players was selected using simple random sampling. The data collection tool used in this study was the Leisure Activity Participation Scale. Descriptive statistics and the Kruskal-Wallis test were applied to analyze the data and identify differences between groups.

Results: According to the results, statistically significant differences were found based on the players' age and income levels. Regarding the age variable, it was found that amateur football players aged 33 and above had higher participation preferences in leisure activities, specifically in the sub-dimensions of stimulating environment activities, productive activities, and aesthetic activities. Similarly, for the income variable, amateur football players aged 33 and above showed higher participation preferences in socializing activities, stimulating environment activities, productive activities, and aesthetic activities.

Conclusion: As the age and income level of amateur football players increase, their preferences for participation in activities increase.

Keywords: Çanakkale, Amateur Football Players, Leisure Activity

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Anabilim Dalı Çanakkale/TÜRKİYE. ORCID: 0009-0008-2038-0772, bugra.doghan@gmail.com

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Anabilim Dalı Çanakkale/TÜRKİYE. ORCID: 0000-0001-7915-8174, menafk@gmail.com

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Anabilim Dalı Çanakkale/TÜRKİYE. ORCID: 0000-0002-9271-3395, okan.unver@comu.edu.tr

GİRİŞ

Bireyler gerek iş gerekse de iş dışında kalan zorunluluklardan dolayı dinlenmek, eğlenmek ve deşarj olmak için kendilerine zaman ayırmak istemektedirler. Bireylerin kendileri için yenilenmek adına ayırdıkları bu zaman dilimi boş zaman olarak adlandırılabilir. Boş zaman bireylerin yoğun iş temposundan sonra dinlenmek, eğlenmek, kendini geliştirmek amacıyla gönüllü olarak aktivitelere katılmaları için ayrılan bir zaman dilimi olarak tanımlanmaktadır (Torkildsen, 2005, Tütüncü ve ark., 2011). Boş zaman, tarih boyunca değişen sosyal, ekonomik ve kültürel koşullara bağlı olarak sürekli değişiklik gösteren bir zaman dilimi olarak karşımıza çıkmaktadır (Hunnicut, 2006). Boş zaman Antik dönemde arena oyunları, Orta Çağ'da panayır, Rönesans'ta opera ve tiyatro oyunları ile değerlendirilirken gelişen teknoloji ve ulaşım kolaylığıyla beraber seyahatler, festivaller ve spor etkinlikleri gibi aktiviteler yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu aktiviteler boş zaman aktiviteleri olarak tanımlanmaktadır. Boş zaman aktivitesi bireyin günlük yaşantısında mecburi davranışları haricinde kalan zamanlarını değerlendirmek için gönüllü olarak katıldığı doyum sağlayıcı aktivitelerdir (Ağduman, 2014; Bahadır, 2016; Juniu, 2000). Bireyler boş zamanlarını müzik dinlemek, bisiklet sürmek, sinemaya gitmek, futbol oynamak gibi bu ve buna benzer boş zaman aktiviteleriyle değerlendirebilmektedirler. Boş zaman aktiviteleri olarak da bilinen bu faaliyetler; açık veya kapalı alanlarda, pasif ya da aktif katılım yoluyla, ücretli veya ücretsiz, başkasının ya da kendisinin katıldığı aktiviteleri kapsamaktadır (Ardahan ve Turgut, 2013). Kullanılan mekâna göre boş zaman faaliyetleri, "açık alan ve kapalı alan boş zaman aktiviteleri" olarak iki gruba ayrılmaktadır (Aylan ve Yetiş, 2021). Kapalı alan; bireylere aktivite esnasında iklim ve hava koşullarından etkilenmeden rahatça aktivite yapma imkanı sunar. Bu aktiviteler bireylere eğlence ve sosyalleşme fırsatı sunarken aynı zamanda vücudun ve zihnin stresten uzaklaşmasına, rahatlamasına ve dinç kalmasını desteklemektedir. Kapalı mekânlarda (pist, fitness salonu, spor salonu, vb.) yapılan, genellikle fiziksel aktiviteye dayalı rekreatif spor faaliyetlerinin (voleybol, basketbol vb.) bütünü olarak tanımlanabilir (Şahin ve Kocabulut, 2014, Turgut, 2012). Açık alan ise; doğadaki açık alanlarda bireylerin kendi arzu ve isteklerine göre boş zamanlarında katıldıkları ve doğayla birey arasında etkileşim oluşturan aktiviteleridir (Gültekin ve Gültekin, 2012). Açık alan aktivitelerine katılım (yürüyüş, kampçılık, yamaç paraşütü, balık tutma, fotoğrafçılık, vb.) bedensel, mental ve sosyal sağlığa pozitif katkıları yanı sıra, bireyin kendine olan özsaygısını artırarak kişilik gelişimi ile genel davranışları üzerinde olumlu yönde değişimlere katkı sağlamaktadır. Açık alanda gerçekleştirilen tüm organize aktiviteler, açık alan rekreasyonu kapsamında değerlendirilmemektedir (Dirlik ve Köroğlu, 2021).

Birçok iş kolunda olduğu gibi gerek profesyonel gerekse amatör futbolcuların işlerinden ve günlük gereksinimlerinden arta kalan zamanda kendilerini yenilemek adına boş zaman etkinliklerine ihtiyaç duyduğu söylenebilmektedir. Profesyonel futbolcular, bu sporu ana gelir kaynağı olarak benimseyerek kariyerlerini futbol üzerinden inşa etmektedirler (Aksoy, 2010). Amatör futbolcular ise, profesyonel futbolcuların aksine, kulüpten maddi olarak bir beklenti içinde olmadan futbolu hayatlarında ikinci bir uğraş olarak görmektedirler (Öztunç 2022). Bu durum, amatör futbolculuk ile uğraşan oyuncuların genellikle tam zamanlı işlerini veya eğitimlerini futbol kariyerleriyle beraber sürdürmek zorunda oldukları anlamına gelmektedir. Antrenmanlar, maçlar ve seyahatler oyuncuların iş veya okul ile denge kurmasını zorlaştırmaktadır. Hatta bu durum hem fiziksel hem de mental olarak yorucu olabilmektedir (Stebbins 1992, Küçükgüngör, 1999). Sürekli çalışma hayatında olmak, zaman ve enerji yönetimini zorlaştırmakta ve amatör futbolcuların antrenmanlara ve maçlara düzenli olarak katılmalarını engellemektedir. Ayrıca iş stresi ve yoğunluğu, futbolcuların antrenmanlara veya maçlara motive olmalarını zorlaştırırken performansları üzerinde de olumsuz etkisi yarattığı söylenebilmektedir (McLean, 2006, Hutchinson ve Kleiber, 2005). Yoğun iş ve futbol programları arasında denge kurmak zorunda kalan amatör futbolcular, zaman zaman stres, kaygı ve yorgunluk yaşayabilmektedir (Demirhan ve Solmaz, 2024). Bu gibi olumsuz durumlarla başa çıkabilmek adına amatör futbolcular, ilgi duydukları ve tercihlerine uygun çeşitli boş zaman aktivitelerine katılabilme istediği doğmaktadır. Boş zaman aktivitelerinin bireyi mutlu etmek, rahatlatmak, stresten uzaklaştırmak, fiziki, mental ve sosyal olarak aktifleştirmek gibi işlevleri bulunmaktadır (Uluöz, 2019, Benítez-Sillero ve ark., 2021). Bu nedenle boş zaman aktivitesine katılım aracılığı ile bireyler yaşam doyumları ve hayat kaliteleri üzerinde önemli etkiler edinebildiği bilinmektedir (Karaküçük, 2005). Buradan hareketle amatör futbolcuların çeşitli boş zaman aktivitelerine katılımları onların hem fiziksel hem de mental sağlıklarını pozitif yönde etkileyebilmekte ve bu tür aktivitelerin, futbolcuların fiziksel ve zihinsel kapasitelerini de artırabileceği söylenebilmektedir. Bu nedenle, amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılımını teşvik etmek ve desteklemek hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli faydalar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılım tercihlerinin ve bu katılım durumunun demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli ve Prosedürü

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok değişken arasında ortaya çıkan değişimin belirlenmesi amacıyla kullanılan bir tarama modelidir (Karasar, 2018). İlişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanan bu çalışmada Çanakkale’de Amatör Futbolcuların Boş Zaman Aktivitesine Katılımlarının farklı demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak ele alınmıştır. Çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu'nun 24.10.2024 tarih ve 15/4 sayılı etik onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini Çanakkale Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu verilerine göre 2023-2024 sezonu döneminde lisanslı olan 3352 amatör futbolcu oluşturmaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)’e göre 357 örneklem sayısı yeterli olsa da bu evren içerisinde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden olan basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 401 amatör futbolcu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntemleri

Bilgi formu: Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, mesleği ve aylık gelir durumu tespit edilmesi amacıyla bilgi formu kullanılmıştır.

Boş Zaman Aktivitesi Katılım Ölçeği: Bu çalışmada Çanakkale’deki amatör futbolcuların boş zaman aktivitesine katılım düzeyinin ölçülmesi amacıyla Şimşek, K. Y., ve Çevik, H. (2020)’in geliştirdiği “Boş Zaman Aktivitesi Katılım Ölçeği” uygulanmıştır. Toplam 34 madde, Rahatlatıcı/Dinlendirici Aktivite (1-5), Geliştirici Aktivite (6-10), Sosyalleştirici Aktivite (11-15), Etkileyici Ortama Sahip Aktivite (16-19), Üretici Aktivite (20-23), Estetik Aktivite (24-27), Eğlenceli Aktivite (28-31), Heyecanlı Aktivite (32-34) olmak üzere toplam 8 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipindedir. (1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Biraz Katılıyorum, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum). Ölçekten alınabilecek puan 34-165 arasında değişmektedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır.

Veri Analizi

Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin analizinde verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde Jamovi paket programı aracılığıyla tanımlayıcı istatistik ve gruplar arası farklılıkların ortaya konması adına Kruskal- Wallis testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Çalışmada yer alan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Demografik Özellikler

Değişkenler	Grup	n	%
Yaş	18-22	146	36.4 %
	23-27	126	31.4 %
	28-32	85	21.2 %
	33 ve üstü	44	11.0 %
Gelir	15.000 TL veya daha az	70	17.5 %
	15.001-20.000 TL	42	10.5 %
	20.001-25.000 TL	70	17.5 %
	25.001-30.000 TL	90	22.4 %
Eğitim Durumu	30.001 TL veya daha fazla	129	32.2 %
	Orta Öğretim	29	7.2 %
	Lise	194	48.4 %
	Ön Lisans ve Lisans	159	39.7 %
Meslek	Lisansüstü	19	4.7 %
	İşçi	59	14.7 %
	Memur	16	4.0 %
	Öğrenci	161	40.1 %
	Serbest Meslek	82	20.4 %
	Diğer	83	20.7 %
Toplam		401	100 %

Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların %36.4’ü 18-22, %31.4’ü 23-27, %21.2’si 28-32 ve %11.0’i ise 33 ve üstü yaş grubunda yer almaktadır. Gelir seviyeleri bakımından incelendiğinde ise; katılımcıların %32.2’sinin 30.001 TL üstü geliri bulunurken, %22.4’ünün 25.001-30.000 TL arası %17.5’i 20.001-25.000 TL arası %17.5’i 15.000 TL veya daha az %10.5’i 15.001-20.000 TL arası geliri bulunduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %48.4’ü lise mezunu %39.7’si ön lisans ve lisans %7.2’si orta öğretim %4.7’si ise lisansüstü mezunu olduğu belirlenmiştir. Meslek grupları bakımından incelendiğinde ise; en yüksek katılım %40.1 öğrenci %20.7’si diğer %20.4’ü serbest meslek %14.7’si işçi ve son olarak %4.0’ü memur olarak belirlenmiştir.

Yapılan farklılık analizi sonuçlarına göre, amatör futbolcuların yaş ve gelir düzeylerine göre boş zaman aktivitelerine katılım düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı

farklılıklar tespit edilmiştir. Ancak, meslek ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 2. Amatör futbolcuların yaş değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının karşılaştırılması

	Yaş	n	X	ss	Df	F	p	Sig Dif
Rahatlatıcı Dinlendirici Aktivite	18-22	146	4.03	0.736	3	1.281	0.283	
	23-27	126	3.99	0.772				
	28-32	85	3.88	0.807				
	33 ve üstü	44	4.18	0.852				
Geliştirici Aktivite	18-22	146	3.95	0.869	3	0.349	0.790	
	23-27	126	3.86	0.745				
	28-32	85	3.92	0.837				
	33 ve üstü	44	3.97	0.860				
Sosyalleştirici Aktivite	18-22	146	4.06	0.710	3	1.683	0.173	
	23-27	126	3.97	0.791				
	28-32	85	3.90	0.895				
	33 ve üstü	44	4.23	0.860				
Etkileyici Ortama Sahip Aktivite	18-22	146	3.90	0.656	3	5.595	0.001	1-3**
	23-27	126	3.75	0.828				
	28-32	85	3.51	0.858				3-4**
	33 ve üstü	44	4.05	0.885				
Üretici Aktivite	18-22	146	3.71	0.853	3	6.138	< .001	1-3***
	23-27	126	3.53	0.947				
	28-32	85	3.22	0.998				3-4***
	33 ve üstü	44	3.90	1.087				
Estetik Aktivite	18-22	146	3.80	0.777	3	6.255	< .001	1-3**
	23-27	126	3.66	0.877				
	28-32	85	3.36	0.871				3-4***
	33 ve üstü	44	3.98	0.978				
Eğlenceli Aktivite	18-22	146	4.14	0.708	3	0.562	0.641	
	23-27	126	4.18	0.763				
	28-32	85	4.05	0.931				
	33 ve üstü	44	4.24	0.878				
Heyecanlı Aktivite	18-22	146	4.00	0.718	3	1.830	0.144	
	23-27	126	3.98	0.799				
	28-32	85	3.80	0.850				
	33 ve üstü	44	4.14	0.876				

*p<0.05, **p<0.01, ***p<0.001

Tablo 2'ye göre katılımcıların yaşlarına dayalı olarak boş zaman aktivitesine katılımlarının farklılık gösterip göstermediğini test etmek üzere Kruskal-Wallis testinden yararlanılmıştır. Tablo 2'de yer alan sonuçlara göre; rahatlatıcı dinlendirici aktivite, geliştirici aktivite, sosyalleştirici aktivite, eğlenceli aktivite ve heyecanlı aktiviteye ilişkin değerlendirmelerde katılımcıların yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 2'de Futbolcuların yaş değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının belirlenmesinde etkileyici ortama sahip aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Analiz sonucunda; 33 yaş ve üstü grubunda yer alan bireylerin etkileyici ortama sahip aktivitelere diğer yaş gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu, 28-32 yaş grubundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Etkileyici ortama sahip aktivite alt boyutunda 18-22 yaş ve 28-32 yaş arasında 18-22 yaş lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.01$). Benzer şekilde 33 yaş üstü ve 28-32 yaş grubu arasında ise 33 yaş üstü katılımcılar lehine anlamlı fark olduğu ortaya konmuştur ($p<0.01$).

Futbolcuların yaş değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının araştırılmasında üretici aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Analiz sonucunda; 33 yaş ve üstü grubunda yer alan bireylerin üretici aktiviteyi diğer yaş gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu, 28-32 yaş grubundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Üretici aktivite boyutunda 18-22 yaş ve 28-32 yaş arasında 18-22 yaş lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.001$). Benzer şekilde 33 yaş ve üstü ve 28-32 yaş grubu arasında ise 33 yaş ve üstü katılımcılar lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0.001$).

Futbolcuların yaş değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının araştırılmasında estetik aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Analiz sonucunda; 33 yaş ve üstü grubunda yer alan bireylerin estetik aktiviteyi diğer yaş gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu, 28-32 yaş grubundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Estetik aktivite boyutunda 18-22 yaş ve 28-32 yaş arasında 18-22 yaş lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.01$). Benzer şekilde 33 yaş ve üstü ve 28-32 yaş grubu arasında ise 33 yaş ve üstü katılımcılar lehine anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.001$).

Tablo 3. Amatör futbolcuların gelir durumu değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının karşılaştırılması

	Gelir	N	X	ss	Df	F	p	Sig Dif
Rahatlatıcı Dinlendirici Aktivite	15 bin veya daha az	70	4.01	0.857	4	1.20	0.315	
	15.001-20.000 TL	42	3.90	0.719				
	20.001-25.000 TL	70	3.98	0.603				
	25.001-30.000 TL	90	3.90	0.772				
	30 bin veya daha fazla	129	4.12	0.832				
Geliştirici Aktivite	15 bin veya daha az	70	3.96	0.738	4	1.35	0.252	
	15.001-20.000 TL	42	3.63	1.051				
	20.001-25.000 TL	70	3.85	0.746				
	25.001-30.000 TL	90	4.02	0.820				
	30 bin veya daha fazla	129	3.96	0.810				
Sosyalleştirici Aktivite	15 bin veya daha az	70	3.91	0.759	4	2.86	0.025	3-4*
	15.001-20.000 TL	42	3.98	0.781				
	20.001-25.000 TL	70	4.21	0.687				
	25.001-30.000 TL	90	3.85	0.811				
	30 bin veya daha fazla	129	4.09	0.847				
Etkileyici Ortama Sahip Aktivite	15 bin veya daha az	70	3.72	0.706	4	5.82	<.001	1-5* 2-4** 4-5***
	15.001-20.000 TL	42	3.96	0.732				
	20.001-25.000 TL	70	3.81	0.734				
	25.001-30.000 TL	90	3.48	0.765				
	30 bin veya daha fazla	129	3.97	0.862				
Üretici Aktivite	15 bin veya daha az	70	3.46	0.940	4	3.95	0.004	2-4* 4-5**
	15.001-20.000 TL	42	3.76	0.891				
	20.001-25.000 TL	70	3.57	0.938				
	25.001-30.000 TL	90	3.29	0.920				
	30 bin veya daha fazla	129	3.77	0.994				
Estetik Aktivite	15 bin veya daha az	70	3.61	0.815	4	3.10	0.017	4-5**
	15.001-20.000 TL	42	3.70	0.858				
	20.001-25.000 TL	70	3.76	0.762				
	25.001-30.000 TL	90	3.45	0.774				
	30 bin veya daha fazla	129	3.84	0.988				
Eğlenceli Aktivite	15 bin veya daha az	70	4.20	0.787	4	1.17	0.326	
	15.001-20.000 TL	42	4.10	0.745				
	20.001-25.000 TL	70	4.23	0.654				
	25.001-30.000 TL	90	4.00	0.855				
	30 bin veya daha fazla	129	4.19	0.837				
Heyecanlı Aktivite	15 bin veya daha az	70	3.86	0.781	4	5.82	0.313	
	15.001-20.000 TL	42	3.98	0.787				
	20.001-25.000 TL	70	4.06	0.657				
	25.001-30.000 TL	90	3.87	0.816				
	30 bin veya daha fazla	129	4.04	0.851				

*p<0.05, **p<0.01, *p<0.001

Tablo 3'e göre katılımcıların gelir durumlarına dayalı olarak boş zaman aktivitesine katılımlarının farklılıkları yer almaktadır. Rahatlatıcı dinlendirici aktivite, geliştirici aktivite, eğlenceli aktivite ve heyecanlı aktiviteye ilişkin değerlendirmelerde katılımcıların gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Futbolcuların gelir durumu değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının araştırılmasında sosyalleştirici aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Analiz sonucunda ise 30.000 TL ve daha fazla gelir durumu grubunda yer alan bireylerin sosyalleştirici aktivitenin diğer gelir durumu gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek

olduğu, 25.001-30.000 TL arası gelir durumundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Sosyalleştirici aktivite boyutunda 20.001-25.000 TL ve 25.001-30.000 TL arasında 20.001-25.000 TL lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$).

Futbolcuların gelir durumu değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının araştırılmasında etkileyici ortama sahip aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Analiz sonucunda ise 30.000 TL ve daha fazla gelir durumu grubunda yer alan bireylerin etkileyici ortama sahip aktivitenin diğer gelir durumu gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu, 25.001-30.000 TL arası gelir durumundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Etkileyici ortama sahip aktivite boyutunda 15.000 TL veya daha az-30.000 TL veya daha fazla arasında 30.000 TL veya daha fazla lehine anlamlı farklılık ortaya konulmuştur ($p<0.05$). 15.000 TL veya daha az-25.001-30.000 TL arasında 15.000 TL veya daha az lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0.01$). 25.001-30.000 TL- 30.000 veya daha fazla arasında 30.000 TL veya daha fazla lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. ($p<0.001$).

Futbolcuların gelir durumu değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının araştırılmasında üretici aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Analiz sonucunda 30.000 TL ve daha fazla gelir durumu grubunda yer alan bireylerin üretici aktivitenin diğer gelir durumu gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu, 25.001-30.000 TL arası gelir durumundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. 15.001-20.000 TL-25.001-30.000 TL arasında 15.001-20.000 TL lehine anlamlı farklılık görülmektedir ($p<0.05$). 25.001-30.000-30.000 TL veya daha fazla arasında 30.000 TL veya daha fazla lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.01$).

Tablo 3'e bakıldığında, futbolcuların gelir durumu değişkenine göre boş zaman aktivitesine katılımlarının araştırılmasında estetik aktivite alt boyutunda anlamlı farklılıklar görülmektedir. Analiz sonucunda ise 30.000 TL ve daha fazla gelir durumu grubunda yer alan bireylerin estetik aktivitenin diğer gelir durumu gruplarına göre katılım tercihlerinin daha yüksek olduğu, 25.001-30.000 TL arası gelir durumundaki bireylerin ise bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. 25.001-30.000 TL-30.000 TL veya daha fazla arasında 30.000 TL ve daha fazla lehine anlamlı farklılık görülmektedir ($p<0.01$).

TARTIŞMA

Bu çalışmada, amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılımlarının yaş ve gelir durumu gibi demografik değişkenler bağlamında incelenmiştir. Elde edilen bulgular, boş zaman etkinliklerine katılımda sosyalleştirici aktivite, etkileyici ortama sahip aktivite, üretici aktivite ve estetik aktivite boyutlarında yaş ve gelir gruplarına göre anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir.

Yaş değişkenine dayalı olarak, özellikle 30 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların etkileyici ortama sahip, üretici ve estetik aktivitelere katılım tercihlerinin diğer yaş gruplarından daha yüksek katılım gösterdikleri görülmektedir. Bu bulgu, yaş ilerledikçe bireylerin boş zaman aktivitelerine dair tercihlerinin değiştiğine işaret edebilmektedir. Aydın (2024) iş görenler üzerinde yaptığı çalışmada 39-45 yaş arası ve 46 yaş ve üzeri iş görenlerin 18-24 yaş arası iş görenlere oranla üretici aktivite katılımlarının daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte, 25-31 yaş grubundaki katılımcıların bu tür aktivitelere katılım tercihlerinin daha düşük olması, bu yaş grubundaki bireylerin iş ve özel yaşam dengesi ile ilgili zorluklardan kaynaklandığı söylenebilir. Gürsoy (2021) yaptığı çalışmada 24-26 yaş arası üniversite öğrencilerinin 27 yaş ve üzeri üniversite öğrencilerine göre spor aktivitelerine katılımlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum, bireylerin yaşam evrelerine bağlı olarak değişen ihtiyaç ve tercihlerinin aktivitelerdeki katılımlarını etkileyebileceğini göstermektedir. Dirlik ve Köroğlu (2021) çalışmalarında rafting etkinliğine katılan bireylerin yaş değişkeni açısından incelendiğinde 15-25 yaş arası ve 26-35 yaş arası katılımcılarda diğer katılımcı yaş aralıklarına göre daha yüksek nedenlerle rafting etkinliğine katıldıkları görülmektedir. Paksoy ve arkadaşları (2016), yaptıkları çalışmada öğrencilerin boş zaman katılım şekilleri incelendiğinde çıkan sonuç 17-20 yaş aralığında bulunan öğrencilerin aktivite şekli ile 21 yaş ve üstü öğrencilerin boş zaman katılım şekilleri arasında anlamlı fark bulunduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre 17-20 yaş aralığında bulunan öğrenciler daha çok takım sporlarını tercih ederken, 21 yaş ve üstü öğrenciler bireysel faaliyetleri tercih etmektedir. Şahin ve Bozdağ (2020) çalışmasında üretici aktivite alt boyutundaki yaş değişkenine dair bulguları çalışmamızı destekler niteliktedir.

Gelir durumu değişkeni açısından ise, 30.000 TL ve üzeri gelir grubundaki katılımcıların sosyalleştirici, etkileyici ortama sahip, üretici ve estetik aktivitelere diğer gelir gruplarına göre daha yüksek katılım gösterdiği tespit edilmiştir. Akyol ve Akkaşoğlu (2020) araştırmasında elde ettiği önemli sonuçlardan biri de ailesinin aylık gelir durumu asgari ücret altında olan öğrenciler boş zaman etkinliklerine katılımda ekonomik açıdan yetersizliği bir

engel olarak görürken, ailesinin aylık gelir durumu asgari ücret üstünde olan öğrenciler bu durumu engel olarak algılamamaktadır. Güven ve Yavuz (2018) çalışmasında çalışanların yıllık hane halkı gelirleri ile rekreasyon etkinliklerine katılımları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır. 45.001 TL ve üstü yıllık hane gelirine sahip olan bireylerin 17.000 TL ve daha az yıllık hane gelirine sahip bireylere oranla daha fazla rekreasyon etkinliklerine katıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, yıllık hane halkı gelirlerinin artması rekreasyon aktivitelerine katılımı olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin bu tür aktivitelere daha fazla zaman ve kaynak ayırabilmesi, bu sonuçları destekler niteliktedir. Ancak, orta gelir grubundaki katılımcıların bu tür aktivitelere daha düşük bir katılım düzeyine sahip olması, ekonomik önceliklerin boş zaman aktiviteleri olmadığına işaret edebilir. Literatürdeki çalışmalarda gelir durumu farklı olan gruplar arasında aktivitelere katılım açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalar da yer almaktadır (Sevin ve Şen, 2019; Karaşah 2017; Ortaç 2019).

Literatürde, boş zaman aktivitelerinin bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlıkları üzerinde olumlu etkiler yarattığına dair çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Karaküçük, 2005; Uluöz, 2019). Bu bağlamda, amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılım düzeylerinin artırılması, onların sadece spor performanslarını değil, aynı zamanda genel yaşam kalitelerini de artırabilecektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Çanakkale'deki amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılım düzeylerini demografik değişkenler açısından inceleyerek, bireylerin hangi aktivite tercihlerini yaptığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda aşağıdaki genel çıkarımlara ulaşılmıştır:

Yaş ilerledikçe, etkileyici ortama sahip aktivitelere, üretici aktivitelere ve estetik aktivitelere yönelik algı ve katılım artmaktadır.

Gelir düzeyi arttıkça, bireylerin sosyalleştirici, etkileyici ortama sahip, üretici ve estetik aktivitelere katılım düzeyleri anlamlı şekilde yükselmektedir.

Orta yaş ve gelir gruplarındaki bireylerin katılım düzeylerinin düşük olması, bu grupların zaman ve kaynak yönetiminde yaşadıkları zorluklara işaret etmektedir.

Bu doğrultuda, amatör futbolcuların boş zaman aktivitelerine katılımını artırmak için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde teşvik edici uygulamalar geliştirilmesi

önerilmektedir. Özellikle orta yaş grubundaki bireyler için zaman yönetimi ve ekonomik destek sağlanarak, bu bireylerin yaşam doyumlarının artırılmasına katkı sağlanabilir. Ayrıca, bu tür aktivitelerin önemi konusunda farkındalık yaratmaya yönelik eğitim ve bilgilendirme programları, amatör futbolcuların yaşam kalitesini artırmada etkili olabilir. Araştırmacılar için ise, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda ve farklı spor branşları seçilerek çalışmayı daha çeşitli hale veya spor branşlarını karşılaştırarak daha farklı veri sonuçları elde etmek mümkün olabilir. Çalışmalara odaklanılarak, amatör sporcuların boş zaman aktivitelerine dair daha kapsamlı ve genellenebilir çalışmalar yapılarak literatüre katkıda bulunulabilir.

KAYNAKLAR

- Ağduman, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aksoy, O. (2010). Profesyonel futbolcunun iş sözleşmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Akyol, C. ve Akkaşoğlu, S. (2023). Gençlerin boş zamanlarında rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism ve Gastronomy Studies*, 8(3), 2072–2089.
- Ardahan, F. ve Turgut, T. (2013). Rekreatif olarak balıkçılık ve kara avcılığı ile uğraşanların profilleri: Bu gerçekleştirilecek avlanma, entelektüel düzeyde çeşitli demografik değişkenlere göre karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 10 (1), 1550–1566.
- Aydın, İ. ve Yavuz, E. (2024). Boş zamandaki çıkışının yaşam kalitesine etkisinde iş tatmininin aracı rolü. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 71-88.
- Aylan, F. K. ve Ardic Yetiş, Ş. (2021). Açık alan rekreasyon faaliyetlerinin destinasyon kıyaslaması bağlamında incelenmesi: Nevşehir - Konya illerinin karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(79), 1279–1297.
- Bahadır, M. (2016). Antikçağ'dan günümüze boş zaman üzerine bir değerlendirme. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 103-116.

- Benítez-Sillero, J. D. D., Martínez-Aranda, L. M., Sanz-Matesanz, M., ve Domínguez-Escribano, M. (2021). Determining factors of psychological performance and differences among age categories in youth football players. *Sustainability*, 13(14), 7713.
- Demirhan, O. ve Solmaz, S. (2024). The moderating role of emotion regulation in the relationship between stress and performance in amateur athletes. *Journal of Human Sciences*, 21(4), 477–486.
- Dirlik, R. ve Köroğlu, Ö. (2021). Açık alan rekreasyon faaliyetlerinin yaşam doyumuna etkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 8(1), 48–72.
- Gültekin, Y. S. ve Gültekin, P. (2012). Kabatepe Orman Kampı-Karavan ve Çadırılı Kamp Alanının rekreasyonel değerinin korunması ve geliştirilmesine ilişkin öneriler. I. Rekreasyon Araştırmalar Kongresi Bildiri Kitabı (pp. 12–15).
- Gürsoy, Ö. ve Sevin, HD (2021). Boş zaman aktivitelerine katılım ile algılanan wellness (eslik) ilişkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (42), 5444-5479.
- Güven, Y. ve Yavuz, E. (2018). Çalışanların rekreasyonel aktivitelerine katılım düzeylerinin mutluluk ve yaşam kalitesi üzerine olan etkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 5(2), 66–78.
- Hunnicut, B. K. (2006). The history of Western leisure. In C. Rojek, S. M. Shaw, ve A. J. Veal (Eds.), *A handbook of leisure studies* (pp. 55–75). New York: Palgrave Macmillan.
- Hutchinson, S. L. ve Kleiber, D. A. (2005). Gifts of the ordinary: Casual leisure's contribution to health and well-being. *World Leisure Journal*, 47(3), 2–16.
- Juniu, S. (2000). Downshifting: Regaining the essence of leisure. *Journal of Leisure Research*, 32(1), 69-73.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme* (5th ed.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karışah, B. (2017). Kentsel ve kırsal rekreasyon alanlarına yönelik kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi: Artvin kenti örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1), 58-69
- Küçükgüngör, E. (1999). Türk hukukunda sporcuların hukuki durumu. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2).

- McLean, D. J. (2006). Philosophy and leisure. In G. Kassing (Ed.), Introduction to recreation and leisure. Human Kinetics.
- Ortaç, B. (2019). Üniversite personelinin rekreasyon etkinliklerine katılmasının mutluluk ve yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi: Batman Üniversitesi örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Öztunç, N. C. (2022). Üniversitede öğrenim gören amatör futbolcuların rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen faktörlerin yaşam doyumu düzeylerine etkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Paksoy, M., Çalık, F., Yaşartürk, F. ve Çimen, K. (2016). Abdullah Gül Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılımını etkileyen faktörler. International Journal of Sport Culture and Science, 4(Special Issue 1), 39–50.
- Sevin, H. D. ve Şen, K. (2019). Öğretmenlerin rekreasyon aktivitelerine katılım düzeyleri ile yaşam mutluluğu ve iş performansları arasındaki ilişki. Dini Araştırmalar, 22(15-06), 213–232.
- Stebbins, R. A. (1992). Amateurs, professionals, and serious leisure. Montreal, QC, ve Kingston, ON: McGill-Queen's University Press.
- Şahin, H.M. ve Bozdağ, Ö. (2020). Üniversitelerin boş zaman etkinliklerine katılımlarının boş zaman ve yaşam tatminlerine etkisi. Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 5 (2), 220-235.
- Şahin, İ. ve Kocabulut, Ö. (2014). Sportif rekreasyon aktivitelerine düzenli katılımı engelleyen faktörlerin incelenmesi: Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. Journal of Recreation and Tourism Research, 1(2), 46–67.
- Yıldırım Şimşek, K. ve Çevik, H. (2020). Development of the leisure activity participation scale (LAPS). Loisir et Société/Society and Leisure, 43(1), 98-115.
- Torkildsen, G. (2005). Leisure and recreation management (5th ed.). England: Routledge.
- Turgut, T. (2012). Suya dayalı rekreasyon ve Antalya ilinde suya dayalı rekreasyon alanında faaliyet gösteren işletmelerin profillerini belirlemeye yönelik bir uygulama (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., ve Avcı, N. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. Spor Bilimleri Dergisi, 22(2), 69-83.
- Uluöz, E. (2019). Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında yapılan rekreasyon konulu doktora tezlerinin içerik analizi yöntemi ile incelenmesi. Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Kitabı 2. Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Detay Yayıncılık.

